

HANNIE SMOLDERS

MANON DE GROOT

4.

DE OVERGANG PO-VO: IN GROEP 6 BEGINNEN

Ze trekken samen op om de overgang van primair naar voortgezet onderwijs voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften zo goed mogelijk te laten verlopen: Manon de Groot, werkzaam bij samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO en Hannie Smolders, die bij het gelijknamige samenwerkingsverband VO werkt. Samen met scholen hebben zij de afgelopen jaren een aanpak ontwikkeld. Vroeg beginnen is de kern.

Voor alle kinderen is de overgang naar het voortgezet onderwijs een spannende aangelegenheid, maar dat geldt zeker voor de kwetsbare kinderen. Als de overstap niet goed wordt voorbereid en begeleid, is er een gerede kans dat deze kinderen onnodig in het speciaal onderwijs terecht komen of uitvallen. Daarom is het van groot belang dat po- en vo-scholen zich ervoor inspannen om de overgang zo goed mogelijk te laten verlopen. En als het aan De Groot en Smolders ligt, beginnen die inspanningen niet pas in groep 8. “Dan ben je te laat om het proces nog positief te beïnvloeden”, zegt Smolders. “Daarom wordt bij ons het eerste gesprek over de overstap naar het vo al in groep 6 of 7 gevoerd. Dan ben je echt preventief bezig.”

EIGENAARSCHAP

Dat is dan ook de boodschap aan de basisscholen: als er zorgen zijn over de toekomstige overgang naar het voortgezet

onderwijs, meld de leerling dan zo vroeg mogelijk, bij voorkeur in groep 6, aan bij het samenwerkingsverband, ofwel bij De Groot. “Ik bespreek de leerling dan eerst anoniem met Hannie. Als we vaststellen dat het inderdaad nodig is om actie te ondernemen, nodigen we iemand van de school van inschrijving, de ouders en de leerling uit voor een gesprek.”

Welke verwachtingen hebben de ouders en het kind? Zijn die realistisch? Wat zijn de zorgen? En wat moet er gebeuren om die op te lossen? Die vragen staan centraal in dit gesprek. “Kenmerkend voor onze aanpak is niet alleen dat we dit gesprek al vroegtijdig voeren, maar ook dat de ouders en het kind meepraten”, zegt Smolders. “Dat bevordert het eigenaarschap. Want het gebeurt nogal eens dat ouders en kind in groep 8 onaangenaam worden verrast door het advies van de leerkracht. Ze hadden bijvoorbeeld helemaal niet verwacht dat het kind naar het speciaal onderwijs zou moeten of andersom: naar een reguliere school. Dat ouders en kind daardoor worden overvallen kunnen scholen voorkomen door het zo vroeg mogelijk te bespreken, hen van het begin af aan mee te nemen in het proces en daarover heel transparant te communiceren.”

DE BESTE WEG

Een belangrijk gespreksonderwerp is welke ondersteuning de basisschool al geeft en

of het kind op dit moment wel op de meest passende plek zit. De Groot: “Je kunt er samen bijvoorbeeld op uitkomen dat het beter is dat de leerling intensievere ondersteuning krijgt, bijvoorbeeld ambulante begeleiding of sbo, omdat dat een betere weg is om het kind klaar te stomen voor het voortgezet onderwijs. We zien regelmatig dat scholen zich een slag in de rondte werken om een leerling binnen boord te houden, maar dat al dat harde werken niet effectief is en veel frustratie oplevert. Daarom kijken we heel kritisch of dit wel de beste plek is voor de leerling. Het gaat er dan dus nog niet om welke vorm van voortgezet onderwijs het meest passend is, maar om de vraag welke ondersteuning op dat moment het beste is voor het kind om zich optimaal te ontwikkelen.”

Uiteindelijk gaat het erom vast te stellen wat er nodig is om een goede overgang naar het voortgezet onderwijs te maken. Zeker als het gesprek in groep 6 plaatsvindt, is er nog heel wat tijd om actie te ondernemen, het kind voor te bereiden, onder andere door extra in te zetten op de ontwikkeling van competenties die in het voortgezet onderwijs van belang zijn.

VAST EN ZEKER

Om scholen hierbij te ondersteunen, ontwikkelden de samenwerkingsverbanden samen met scholen het zogenoemde ‘Raamwerk Vast en zeker naar het vo’¹, een verzameling instrumenten die po- en vo-scholen kunnen inzetten om de overstap voor te bereiden en te begeleiden. “Deze instrumenten zijn aanvankelijk ontwikkeld voor leerlingen met Autisme Spectrum Stoornis, maar inmiddels is gebleken dat ze breder inzetbaar zijn”, vertelt De Groot. “Alle leerlingen die extra voorbereiding en begeleiding nodig hebben bij de overgang naar het voortgezet onderwijs hebben er baat bij.”

Het raamwerk bevat onder andere een lijst met vo-competenties aan de hand waarvan je kunt vaststellen aan welke competenties de leerling nog moet werken, een inventarisatie van trainingen en methoden om leerlingen op het vo voor te bereiden, handreikingen voor een warme overdracht, maar bijvoorbeeld ook een ‘overstapboekje’ waarmee de leerling de overstap zelf kan voorbereiden. Het raamwerk bevat instrumenten die zowel po- als vo-scholen kunnen gebruiken.

1. Het ‘Raamwerk Vast en zeker naar het vo’ is te vinden op de website van de samenwerkingsverbanden Helmond-Peelland PO en VO: www.swv-peelland.nl

CREATIEF ZIJN

Naast het feit dat de basisschool vroegtijdig begint met de voorbereiding van de overstap, is het belangrijk dat leerkrachten deskundigen of collega's raadplegen en laten meekijken, zegt Smolders. "En ook moet de basisschool al in een vroeg stadium contact leggen met de vo-school. Het is heel belangrijk dat die ook meedenkt over de vraag wat het beste is voor het kind. De vo-school moet daar op haar beurt dus voor open staan. Daarnaast moeten vo-scholen bereid zijn om creatief te zoeken naar mogelijkheden om het voor deze leerlingen wat makkelijker te maken, bijvoorbeeld een ruimte creëren waar de leerling rustig kan werken of alternatieven bedenken voor de pauzes als een leerling het erg spannend vindt om de pauze in de drukke aula door te brengen."

De eerste ervaringen met de aanpak, die aan het eind van het schooljaar wordt geëvalueerd, stemmen positief. De Groot: "We hebben de indruk dat onze uitnodiging om vroeg aan de bel te trekken is overgekomen. Steeds meer scholen schakelen ons vroegtijdig in."

TIPS

- Bespreek je zorgen met ouders en voer dat gesprek zo vroeg mogelijk.
- Onderzoek welke instrumenten er al zijn en maak daar gebruik van. Bekijk bijvoorbeeld het 'Raamwerk Vast en zeker naar het vo' op www.swv-peelland.nl.
- Laat anderen met je meedenken: een deskundige, een collega, de vo-school.

MEER INFORMATIE

Manon de Groot

m.degroot@swvpeelland.nl

Hannie Smolders

h.smolders@peellandvo.nl